

Ankestyrelsens velfærdsundersøgelser

Private aktører og § 50 undersøgelser

Kommunernes praksis med at inddrage private aktører i § 50 undersøgelser

September 2010

Ankestyrelsen

Titel Private aktører og § 50 undersøgelser
Udgiver Ankestyrelsen, september 2010
ISBN nr 978-87-7811-121-0
Opsætning Ankestyrelsen
Bestilling Ankestyrelsen
Amaliegade 25, Postboks 9080, 1022 København K
Telefon 33 41 12 00, Telefax 33 41 14 00, E-post ast@ast.dk
Hjemmeside www.ast.dk

Indhold

Side	Kapitel
4	Forord
5	Resumé
8	Kapitel 1 Kortlægning af kommunernes praksis
20	Kapitel 2 Den indholdsmæssige kvalitet
31	Litteratur
32	Bilag 1 Metode

Forord

Ankestyrelsen har for Indenrigs- og socialministeriet (nu Socialministeriet) gennemført en undersøgelse af kommunernes praksis med at inddrage private aktører til at udarbejde undersøgelser af børn og unge, der kan have behov for særlig støtte. Den børnefaglige undersøgelse gennemføres efter servicelovens § 50, og omtales i rapporten som ”§ 50 undersøgelse”.

Baggrunden for undersøgelsen er et samråd i Socialudvalget den 26. november 2009 omhandlende kommunernes praksis med at inddrage private aktører til udarbejdelse af § 50 undersøgelser. På samrådet gav socialministeren tilsagn om, at Ankestyrelsen gennemfører en undersøgelse herom.

Formålet med undersøgelsen er tosidet. For det første er det formålet at kortlægge kommunernes praksis med at inddrage private aktører i forbindelse med § 50 undersøgelser, herunder at kortlægge antallet af kommuner, der inddrager private aktører, at kortlægge i hvilke dele af det sagsforberedende arbejde, kommunerne inddrager private aktører samt at kortlægge udbudsviften af private aktører, som bidrager ved udarbejdelsen af § 50 undersøgelsen. For det andet er det formålet at foretage en vurdering af den indholdsmæssige kvalitet i § 50 undersøgelser, hvor private aktører har været inddraget i betydelige dele af undersøgelsen.

Kortlægningsdelen er gennemført som en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse i perioden februar og marts 2010, og beskriver inddragelse af private aktører siden den 1. januar 2009 og frem til undersøgelsestidspunktet.

Den indholdsmæssige kvalitet i § 50 undersøgelser er vurderet kvalitativt i Ankestyrelsen svarende til det niveau, der er anlagt i Ankestyrelsens praksisundersøgelse om anbringelse af børn og unge fra december 2009. Ankestyrelsen har på baggrund af vurderingen sammenfattet en anbefaling til kommunerne.

Resumé

Ankestyrelsen har for Socialministeriet gennemført en undersøgelse af kommunernes praksis med at inddrage private aktører i forbindelse med at udarbejde undersøgelser om børn og unge efter servicelovens § 50.

Undersøgelsen er tosidet. Dels ved at kortlægge kommunernes praksis med at inddrage private aktører i forbindelse med § 50 undersøgelser. Ankestyrelsen har i forlængelse heraf kortlagt antallet af kommuner, der inddrager private aktører, kortlagt i hvilke dele af det sagsforberedende arbejde, kommunerne inddrager private aktører samt kortlagt udbudsviften af private aktører, som bidrager ved udarbejdelsen af § 50 undersøgelser. Dels har Ankestyrelsen foretaget en vurdering af den indholdsmæssige kvalitet i § 50 undersøgelser, hvor private aktører har været inddraget i betydelige dele af undersøgelsen.

Overordnede resultater fra kortlægningen

87 kommuner har deltaget i kortlægningen af kommunernes praksis med at inddrage private aktører i forbindelse med § 50 undersøgelser.

I kortlægningen skelnes der mellem private aktører, der *bidrager* med nye oplysninger i § 50 undersøgelsen og private aktører, der *indhenter* oplysninger for kommunen til brug i § 50 undersøgelsen.

Mange kommuner anvender private aktører – få kommuner anvender dem i betydeligt omfang

I alt anvender 77 ud af de 87 kommuner private aktører i forbindelse med en § 50 undersøgelse. Heraf bidrager de private aktører med nye oplysninger i undersøgelsen i 75 kommuner, mens private aktører er blevet overdraget at indhente oplysninger for kommunen til § 50 undersøgelsen i 23 kommuner.

Kommunerne anvender oftest psykologer og læger til at bidrage med oplysninger om barnets udvikling og sundhed

Kommunerne anvender særligt private aktører til at bidrage med nye oplysninger om barnets/den unges udvikling og adfærd samt sundhedsforhold.

Når kommunerne inddrager private aktører til at bidrage med nye oplysninger, er det hyppigst psykologer og privatpraktiserende læger, kommunerne anvender.

En femtedel af kommunerne anvender private aktører til at bidrage med nye oplysninger i ca. halvdelen af alle § 50 undersøgelser. Størstedelen, svarende til 60 procent af kommunerne anvender dog private aktører til dette formål i sjældnere end hver fjerde undersøgelse.

Private konsulenter anvendes oftest til at indhente oplysninger som periodisk aflastning for kommunen
Oplysningerne, som de private aktører indhenter for de 23 kommuner, dækker bredt forhold vedrørende barnet/den unge og familien.

De 23 kommuner angiver oftest, svarende til 65 procent af kommunerne, at de anvender private konsulenter, når formålet er at indhente oplysninger for kommunen til udarbejdelse af § 50 undersøgelsen. Private familiecentre og lignende anvendes af ca. halvdelen af kommunerne til at indhente oplysninger for kommunen.

I 21 ud af 23 kommuner anvendes private aktører i sjældnere end hver fjerde § 50 undersøgelse. Anledningen, til at kommunen anvender private aktører til at indhente oplysninger, er typisk som periodevis aflastning, for eksempel ved personalemæssigt fravær på grund af efteruddannelse, kurser, sygdom m.v.

Opgavevaretagelsen dækker bredt, når private aktører inddrages
De private aktørers opgavevaretagelse omfatter i over halvdelen af kommunerne selvstændig udarbejdelse af oplysninger, fx udredning af barnet/den unge, forældreevneundersøgelse o.l.

I mere end hver fjerde kommune omfatter opgaverne samtale med familien og barnet/den unge samt sammenfatning af de indhentede oplysninger/observationer.

Resultater vedrørende den indholdsmæssige kvalitet

Ankestyrelsen har vurderet den indholdsmæssige kvalitet i 16 § 50 undersøgelser, hvor private aktører er inddraget i betydelige dele af undersøgelsen.

Den indholdsmæssige kvalitet i § 50 undersøgelserne er, hvor det er foreneligt med denne undersøgelses rammer, vurderet ud fra de samme kriterier som § 50 undersøgelserne, der blev vurderet i praksisundersøgelsen om anbringelser af børn og unge fra 2009¹.

¹ Ankestyrelsen (2009) *Ankestyrelsens praksisundersøgelser: Anbringelser af børn og unge, December 2009.*
www.ast.dk

Begrundet stillingtagen til foranstaltning foreligger ikke i alle § 50 undersøgelser

Næsten alle § 50 undersøgelser vurderes samlet set at overholde lovgivningens krav. I 2 undersøgelser er lovkravene ikke opfyldt i tilstrækkelig grad.

Ankestyrelsen vurderer, at flere af undersøgelserne er karakteriseret ved et helhedssyn på barnets/den unges forhold.

Det er særligt kravet om begrundet stillingtagen til foranstaltning, som § 50 undersøgelserne mangler samt en vurdering af, om andre børn i familien skal undersøges.

I flere af de vurderede undersøgelser fremgik rolle- og ansvarsfordelingen mellem den private aktør og kommunens sagsbehandler ikke tydeligt.

1 Kortlægning af kommunernes praksis

Ankestyrelsen har for Socialministeriet foretaget en kortlægning af kommunernes praksis i forhold til at inddrage private aktører til udarbejdelse af § 50 undersøgelser.

Kortlægningen er gennemført ved hjælp af et struktureret spørgeskema udsendt til samtlige kommuner i Danmark. I alt har 87 kommuner besvaret spørgeskemaet, og besvarelsesprocenten er 90 procent i kortlægningen¹.

Forud for kortlægningen har Ankestyrelsen gennemført en forundersøgelse med henblik på at kvalificere undersøgelsesdesign og -indhold. I forundersøgelsen har Ankestyrelsen kontaktet udvalgte kommuner og private udbydere af § 50 undersøgelser med henblik på at indkredse opgaver og udbudsvifte i praksis. Tre kommuner har endvidere bidraget med at teste spørgeskemaet. Forundersøgelsen er uddybet i bilag 1.

Formålet med kortlægningen er at afdække, i hvilket omfang kommunerne anvender private aktører til at udarbejde § 50 undersøgelser.

Omfanget afdækkes i forhold til, hvor mange kommuner, der anvender private aktører samt i hvilke dele af det sagsforberedende arbejde, kommunerne inddrager private aktører, og endelig at kortlægge udbudsviften af private aktører, som bidrager ved udarbejdelsen af § 50 undersøgelsen.

Hyppigheden af inddragelsen af de private aktører, såvel som organiseringsmæssige og indholdsmæssige forhold vedrørende inddragelsen af private aktører, fremgår ligeledes af kortlægningen.

¹ En kommune har oplyst, at de har forpligtende samarbejde med en anden kommune, som udfører arbejdet med § 50 undersøgelser for kommunen. Denne kommune har derfor ingen praksis på området, og har derfor ikke kunnet besvare spørgeskemaet.

Hvad er en § 50 undersøgelse?

I servicelovens § 50 findes reglerne om kommunens pligt til at undersøge forholdene nærmere, når det på baggrund af foreliggende oplysninger må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte.

Formålet med undersøgelsen er, at der på så tidligt et tidspunkt som muligt foretages en kvalificeret og grundig afdækning af, om der foreligger problemer, der bør resultere i iværksættelse af hjælpeforanstaltninger i forhold til barnet eller den unge, og i bekræftende fald at få et godt grundlag for at kunne vurdere, hvilke foranstaltninger der vil være formålstjenlige ud fra karakteren af problemerne.

Kommunen skal i forbindelse med udarbejdelse af § 50 undersøgelsen arbejde bredt og helhedsorienteret og have fokus på de ressourcer, der kan bidrage til at løse problemerne. Der er således krav om, at § 50 undersøgelsen skal afdække både ressourcer og problemer i forhold til følgende seks punkter vedrørende barnets eller den unges 1) udvikling og adfærd 2) familieforhold 3) skoleforhold 4) sundhedsforhold 5) fritidsforhold og venskaber og 6) andre relevante forhold.

En § 50 undersøgelse er en systematisk afdækning af barnets eller den unges situation, som indebærer dels en indsamling af viden om barnets eller den unges situation, dels en vurdering og en konklusion på grundlag af den indsamlede viden. Kravet om en § 50 undersøgelse er således ikke opfyldt blot ved, at de nødvendige oplysninger er indhentet.

For at sikre sammenhæng mellem problemer og valg af indsats skal der som hovedregel være gennemført en § 50 undersøgelse, inden kommunen iværksætter støtteforanstaltninger efter servicelovens § 52.

Ankestyrelsens praksisundersøgelser: Anbringelser af børn og unge, december 2009

1.1 Private aktører – definition og to former for inddragelse

I spørgeskemaet til kommunerne er private aktører defineret på følgende måde:

Private aktører er andre aktører end offentlige myndigheder og institutioner. De private aktører har derfor ikke myndighedsbeføjelser eller er på anden vis underlagt forvaltningen i kommunen, for eksempel kommunale familiehuse og lignende.

Der er tale om private aktører, hvis ydelser er målrettet det enkelte barn/den enkelte unge, eksempelvis privat praktiserende læger, psykologer og konsulentfirmaer, der indhenter oplysninger om eller udreder forhold omkring det enkelte barn/den enkelte unge. Andre private aktører, for eksempel private dagtilbud og puljeordninger samt private skoletilbud indgår ikke i definitionen.

Kortlægningen omhandler således kommunernes inddragelse af private aktører ud fra ovenstående definition.

I kortlægningen skelnes der mellem to former for inddragelse af private aktører;

1) private aktører, der *bidrager* med nye oplysninger for kommunen om barnet/den unge og

2) private aktører, der *indhenter* oplysninger for kommunen om barnet/den unge

De to former for inddragelse af private aktører har forskellig tyngde i forhold til, i hvor stor en udstrækning aktørerne inddrages i det sagsforberedende arbejde. Det er, når private aktører indhenter oplysninger for kommunen, at disse inddrages i betydelige dele af det sagsforberedende arbejde. Kortlægningen er struktureret efter de to former for inddragelse, som uddybes i henholdsvis afsnit 1.3 og 1.4. Derudover afdækker afsnit 1.5, i hvilke dele af det sagsforberedende arbejde private aktører inddrages i forbindelse med § 50 undersøgelsen.

Kapitlet er opdelt i fire afsnit

- Kommunernes overordnede inddragelse af private aktører
- Private aktører, der bidrager med nye oplysninger
- Private aktører, der indhenter oplysninger
- De private aktørers opgavevaretagelse

1.2 Kommunernes overordnede inddragelse af private aktører

Det fremgår af kortlægningen, at en stor del af kommunerne anvender private aktører i et eller andet omfang, når § 50 undersøgelser skal udarbejdes. For størstedelen af kommunerne gælder det dog, at de private aktører anvendes til at bidrage med nye oplysninger for kommunen, eksempelvis i form af udredninger om barnet/den unge. Kommunerne anvender i mindre omfang private aktører til at indhente oplysninger for kommunen.

Samlet anvender 75 kommuner private aktører til at bidrage med nye oplysninger for kommunen, og 23 kommuner anvender private aktører til at indhente oplysninger for kommunen.

21 ud af de 23 kommuner, der anvender private aktører til at indhente oplysninger, anvender ligeledes private aktører til at bidrage med nye oplysninger, *jf. tabel 1.1.*

Tabel 1.1 Kommunernes inddragelse af private aktører i forbindelse med § 50 undersøgelser

Antal kommuner, hvor private aktører:	Indhenter oplysninger	Indhenter ikke oplysninger	I alt Antal
Bidrager med nye oplysninger	21	54	75
Bidrager ikke med nye oplysninger	2	10	12
Antal i alt	23	64	87

1.3 Private aktører, der bidrager med nye oplysninger

Som det fremgår ovenfor, har 75 ud af 87 kommuner, svarende til 87 procent, siden den 1. januar 2009 i større eller mindre omfang inddraget private aktører til at bidrage med nye oplysninger i forbindelse med § 50 undersøgelser. Allerede eksisterende oplysninger i sagen fra relevante fagfolk medregnes ikke.

Med "nye oplysninger" forstås oplysninger, som relevante aktører (fagfolk) udarbejder på baggrund af kommunens henvendelse og altså *ikke* oplysninger, som kommunen allerede er i besiddelse af. Private aktører, der bidrager med nye oplysninger, kan eksempelvis være en privatpraktiserende læge, der anmodes om at udrede sundhedsforholdene for et barn eller en ung.

1.3.1 Nye oplysninger vedrører hyppigst barnets eller den unges udvikling og adfærd

Det er i undersøgelsen afdækket, hvilke typer oplysninger de private aktører bidrager med. Der er spurgt til de 6 temaer, der nævnes i servicelovens § 50, stk. 2, og som omhandler udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber samt andre relevante forhold. Samtlige seks temaer skal beskrives i en § 50 undersøgelse, og er typisk strukturerende for undersøgelsen.

De private aktører bidrager hyppigst med nye oplysninger om barnets eller den unges udvikling og adfærd, idet 72 ud af 75 kommuner, svarende til 92 procent, har anført dette. 73 procent af kommunerne anvender private aktører til at bidrage med oplysninger vedrørende sundhedsforhold, *jf. tabel 1.2.*

Table 1.2 Indholdet af de nye oplysninger, private aktører bidrager med. Antal kommuner og procent.

Indholdet af de nye oplysninger	Antal kommuner	Procent
1. Udvikling og adfærd	69	92
2. Familieforhold	36	48
3. Skoleforhold	21	28
4. Sundhedsforhold	55	73
5. Fritidsforhold og venskaber	19	25
6. Andre relevante forhold	25	33

¹Procentandelen er set i forhold til de 75 kommuner, der har inddraget private aktører til at bidrage med nye oplysninger til undersøgelsen efter § 50 i serviceloven. Summen af antal og procentandele summer ikke til henholdsvis 75 og 100, da den enkelte kommune kan have benyttet private aktører til flere forhold.

1.3.2 De private aktørers baggrund er oftest psykolog eller privat praktiserende læge. Kommunerne er spurgt til, hvilke private aktører kommunen har anvendt til at bidrage med nye oplysninger. Kommunerne havde mulighed for at markere flere svarmuligheder. Når private aktører bidrager med oplysninger, er det oftest en psykolog, kommunerne anvender.

91 procent af kommunerne angiver, at de anvender psykologer til at bidrage med oplysninger, mens privatpraktiserende læger og andre sundhedsaktører anvendes i henholdsvis 69 og 58 procent af kommunerne. Private konsulenter og private familiecentre anvendes i mindre grad, svarende til 27 og 32 procent af kommunerne, *jf. tabel 1.3*.

Table 1.3 De private aktørers baggrund. Antal kommuner og procent.

De private aktørers baggrund	Antal kommuner	Procent
Psykolog	68	91
Privatpraktiserende læge	54	72
Andre private sundhedsaktører, fx psykiater, privathospital, fysioterapeut e.l.	44	59
Private anbringelsessteder (herunder plejefamilie, socialpædagogisk opholdssted)	27	36
Private familiecentre/familieinstitutioner/familiepleje(-foreninger)	24	32
Private konsulenter	20	27
Andre	3	4

¹Procentandelen er set i forhold til de 75 kommuner, der har inddraget private aktører til at bidrage med nye oplysninger til undersøgelsen efter § 50 i serviceloven. Summen af antal kommuner og procentandele summer ikke til henholdsvis 75 og 100, da den enkelte kommune kan have benyttet private aktører med forskellig baggrund.

1.3.3 De private aktører benyttes typisk i en lille andel af sagerne

De kommuner, der har benyttet private aktører, er blevet bedt om at anslå, hvor ofte disse aktører har været inddraget til at bidrage med nye oplysninger om barnet/den unge. Tre femtedele af kommunerne anvender private aktører i sjældnere end hver fjerde § 50 undersøgelse. 16 procent af kommunerne anvender private aktører i ca. hver fjerde undersøgelse, mens kun to kommuner anvender private aktører til at bidrage med nye oplysninger i alle eller næsten alle undersøgelser, *jf. tabel 1.4*.

Tabel 1.4 Anslået hyppighed af inddragelse af private aktører. Antal kommuner og procent.

Anslået hyppighed af inddragelse af private aktører	Antal kommuner	Procent
Inddragelse i sjældnere end en ud af fire § 50 undersøgelser	45	60
Inddragelse i ca. en ud af fire § 50 undersøgelser	12	16
Inddragelse i ca. halvdelen af § 50 undersøgelser	14	19
Inddragelse i ca. tre ud af fire § 50 undersøgelser	2	3
Inddragelse i alle eller næsten alle § 50 undersøgelser	2	3
I alt	75	101

¹ Procentandele summer ikke til 100 grundet afrunding.

1.3.4 En tredjedel af kommunerne har fastsat retningslinjer for bidragene

Kommunerne har angivet, om der er udarbejdet retningslinjer i forbindelse med inddragelse af private aktører til at bidrage med nye oplysninger. To ud af tre kommuner (65 procent) har ikke fastsat retningslinjer for de private aktørers bidrag med nye oplysninger. Hvis der er fastsat retningslinjer, er disse typisk fastsat af forvaltningen, hvilket praktiseres i 32 procent af kommunerne, *jf. tabel 1.5*.

Tabel 1.5 Retningslinjer for private aktørers bidrag med nye oplysninger. Antal kommuner og procent.

Retningslinjer for private aktørers bidrag med nye oplysninger	Antal kommuner	Procent
Hverken kommunalbestyrelsen eller forvaltningen har fastsat retningslinjer	49	65
Forvaltningen har fastsat retningslinjer	24	32
Kommunalbestyrelsen har fastsat retningslinjer	1	1
Uoplyst	1	1
I alt	75	99

¹ Procentandele summer ikke til 100 grundet afrunding.

1.3.5 Kommunerne fastsætter oftest rammer for organiseringen af udarbejdelsen af § 50 undersøgelserne

Organiseringen af udarbejdelsen af § 50 undersøgelserne sker typisk inden for rammer, der er fastsat af kommunerne. Af de 75 kommuner har 84 procent angivet, at de selv fastsætter rammerne for form og indhold, når private aktører skal bidrage med nye oplysninger i undersøgelser. Alene i to kommuner er det private aktører, der fremlægger rammerne for form og indhold af § 50 undersøgelser til godkendelse i kommunen, *jf. tabel 1.6*.

Tabel 1.6 Organiseringen af rammerne for undersøgelserne. Antal kommuner og procent.

Retningslinjer for private aktørers bidrag med nye oplysninger	Antal kommuner	Procent
Kommunen har fastsat rammerne for form og indhold	63	84
Rammerne for form og indhold er fastsat i fællesskab	9	12
De private aktører har fremlagt rammerne for form og indhold til godkendelse i kommunen	2	3
Uoplyst	1	1
I alt	75	100

1.4 Private aktører, der indhenter oplysninger

Ud af de 87 kommuner, der har indberettet til undersøgelsen, har 23 kommuner siden den 1. januar 2009 i større eller mindre omfang inddraget private aktører til at indhente oplysninger i forbindelse med § 50 undersøgelser.

At indhente oplysninger for kommunen vil i kortlægningen sige, at kommunen har overdraget det til en privat aktør at sørge for at indhente nye og/eller eksisterende oplysninger, eksempelvis udredninger fra relevante fagfolk, barnets netværk og barnet/den unge selv.

Private aktører, der indhenter oplysninger for kommunen, kan eksempelvis være en privat konsulent eller et privat familiecenter.

1.4.1 De indhentede oplysninger dækker et bredt felt

Det er i undersøgelsen afdækket, hvilke oplysninger de private aktører har indhentet for kommunen til udarbejdelse af § 50 undersøgelser. Der er spurgt til de 6 temaer, der nævnes i servicelovens § 50, stk. 2. De indhentede oplysninger dækker bredt de seks temaer. 83 procent af kommunerne angiver, at de private aktører indhenter oplysninger om skoleforhold og familieforhold. Fritidsforhold indhenter de private aktører oplysninger om i 74 procent af kommunerne, *jf. tabel 1.7*.

Tabel 1.7 Indholdet af de nye oplysninger, private aktører indhenter. Antal kommuner og procent.

Indholdet af de nye oplysninger	Antal kommuner	Procent
Udvikling og adfærd	18	78
Familieforhold	19	83
Skoleforhold	19	83
Sundhedsforhold	18	78
Fritidsforhold og venskaber	17	74
Andre relevante forhold	16	70

¹ Summen af antal kommuner og procentandele summer ikke til henholdsvis 23 og 100, da den enkelte kommune kan have benyttet private aktører vedrørende flere forhold.

1.4.2 Private konsulenter anvendes oftest af kommunerne

Kommunerne er spurgt til, hvilke private aktører kommunen har anvendt til at indhente oplysninger i forbindelse med § 50 undersøgelsen. Kommunerne har haft mulighed for at markere flere svarmuligheder. 65 procent af kommunerne anvender private konsulenter til at indhente oplysningerne, og ca. halvdelen af kommunerne (48 procent) anvender private familiecentre og lignende til at indhente oplysningerne, *jf. tabel 1.8*.

Tabel 1.8 De private aktørers betegnelse. Antal kommuner og procent.

De private aktørers betegnelse	Antal kommuner	Procent
1. Private konsulenter	15	65
2. Private familiecentre/familieinstitutioner/familiepleje/-foreninger)	11	48
3. Private anbringelsessteder (herunder plejefamilie, socialpædagogisk opholdssted)	3	13
4. Andre	1	4

¹ Summen af antal kommuner og procentandele summer ikke til henholdsvis 23 og 100, da den enkelte kommune kan have benyttet private aktører vedrørende flere forhold.

1.4.3 Anledningen til at inddrage private aktører er hyppigst periodevis aflastning

Anledningen til at inddrage private aktører til at indhente oplysninger i kommunerne er hyppigst som periodisk aflastning, for eksempel ved personalemæssigt fravær pga. efteruddannelse, kurser, sygdom mv. 65 procent af kommunerne har angivet periodisk aflastning som årsag til at inddrage private aktører. Samarbejdsproblemer med familien eller sociale adfærdsproblemer angives som årsag i 13 procent af kommunerne. Til gengæld angives kriminalitet og habilitetsproblemer kun som årsag i enkelte kommuner, *jf. tabel 1.9*.

Tabel 1.9 Anledning til at inddrage private aktører. Antal kommuner og procent.

Anledning til at inddrage private aktører	Antal kommuner	Procent
Som periodisk aflastning, fx ved personalemæssigt fravær pga. efteruddannelse, kurser, sygdom mv.	15	65
Som alternativ til kommunal sagsbehandling pga. samarbejdsproblemer med familien	3	13
Som mere permanent aflastning i alle eller særlige typer § 50 undersøgelser	1	4
Som led i et mere generelt ønske om at anvende private aktører som alternativ til at kommunen indhenter oplysninger	2	9
Når undersøgelsen omhandler en af kommunens egne medarbejdere eller lignende habilitetsproblemer	1	4
<i>Når sagen er af særlig karakter, fx:</i>		
Sociale adfærds- og/eller tilpasningsproblemer hos barnet/den unge	3	13
Ved fysisk funktionsevnedesættelse/udviklingshæmning eller udviklingsforstyrrelse (fx autisme, ADHD mv.) hos barnets/den unge	2	9
Barnets/den unges alder	1	4
Barnets/den unges etniske baggrund eller ved sprogvanskeligheder	1	4
Kriminalitet	1	4
Anden anledning	6	26

¹ Summen af antal kommuner og procentandele summer ikke til henholdsvis 23 og 100, da den enkelte kommune kan have benyttet private aktører vedrørende flere forhold.

Fem kommuner har oplyst tre eller fire anledninger. Der er 6 kommuner, der har svaret 'Anden anledning'. Disse 6 kommuner har givet supplerende oplysninger om anledningen. De indberettede oplysninger giver ikke et sammenfaldende billede, men der er indikationer af, at sagerne i nogle kommuner kan være særligt problemfyldte. En kommune oplyser for eksempel, at private aktører alene er benyttet i en enkelt sag, som omhandlede 5 børn i samme familie. En anden kommune har som anden anledning angivet, hvis sagen peger i retning af en anbringelse uden samtykke.

1.4.4 De private aktører anvendes typisk i en lille andel af sagerne

De 23 kommuner har anslået, hvor hyppigt de inddrager private aktører til at indhente oplysninger for kommunen. Størstedelen af kommunerne, svarende til 21 ud af de 23 kommuner har anslået, at private aktører sjældnere end i hver fjerde undersøgelse indhenter oplysninger for kommunen, *jf. tabel 1.10*.

Tabel 1.10 Hyppigheden af at de private aktører har indhentet oplysninger. Antal kommuner og procent.

Hyppighed af at de private aktører har indhentet oplysninger	Antal kommuner	Procent
Sjældnere end en ud af fire § 50 undersøgelser.	21	91
Ca. en ud af fire § 50 undersøgelser	1	4
Ca. halvdelen af § 50 undersøgelser	1	4
Ca. tre ud af fire § 50 undersøgelser	0	0
Alle eller næsten alle § 50 undersøgelser	0	0
I alt	23	99

¹ Procentandele summer ikke til 100 grundet afrunding.

1.4.5 Over halvdelen af kommunerne stiller krav til de private aktørers uddannelsesmæssige baggrund

Ud af de 23 kommuner har 13 kommuner i aftalen med de private aktører stillet krav til, hvilke uddannelsesmæssige kvalifikationer de private aktører skal have for at indhente oplysninger til brug for § 50 undersøgelser. I samtlige 13 kommuner opfylder socialrådgivere disse krav. Pædagoger og psykologer opfylder også de uddannelsesmæssige krav i henholdsvis 15 og 8 procent af kommunerne, *jf. tabel 1.11*.

Tabel 1.11 Krav til uddannelsesmæssig baggrund. Antal kommuner og procent.

Krav til uddannelsesmæssig baggrund	Antal kommuner	Procent
Socialrådgiver	13	100
Pædagog	2	15
Psykolog	1	8
Anden uddannelsesmæssig kvalifikation	2	15

¹ Summen af antal kommuner og procentandele summer ikke til henholdsvis 13 og 100, da den enkelte kommune kan have benyttet private aktører vedrørende flere forhold.

1.4.6 Størstedelen af kommunerne har retningslinjer for indhentelse af oplysninger

Cirka halvdelen af kommunerne har fastsat retningslinjer for private aktørers indhentelse af oplysninger, oftest udstukket af forvaltningen. I 11 ud af de 23 kommuner er det forvaltningen, der fastsætter retningslinjerne. I en enkelt kommune er det kommunalbestyrelsen, der fastsætter retningslinjerne, mens kommunalbestyrelsen eller forvaltningen ikke har fastsat retningslinjer i de resterende 11 kommuner, *jf. tabel 1.12*.

Table 1.12 Fastsættelse af retningslinjer for indhentelse af oplysninger. Antal kommuner og procent.

Fastsættelse af retningslinjer for indhentelse af oplysninger	Antal kommuner	Procent
Hverken kommunalbestyrelsen eller forvaltningen har fastsat retningslinjer	11	48
Forvaltningen har fastsat retningslinjer	11	48
Kommunalbestyrelsen har fastsat retningslinjer	1	4
I alt	23	100

1.4.7 To ud af tre kommuner fastsætter selv rammer for form og indhold

Organiseringen af udarbejdelsen af § 50 undersøgelserne kan enten ske inden for rammer, som er fastsat af kommunen, fastsat i fællesskab med de private aktører, eller hvor private aktører kan fremlægge rammerne for form og indhold af § 50 undersøgelserne til godkendelse i kommunen. I 65 procent af kommunerne er det kommunen selv, der fastsætter rammerne for form og indhold af § 50 undersøgelserne, *jf. tabel 1.13*.

Table 1.13 Organiseringen af udarbejdelsen af § 50 undersøgelserne. Antal kommuner og procent.

Organiseringen af udarbejdelsen af § 50 undersøgelserne	Antal kommuner	Procent
Kommunerne fastsætter rammerne for form og indhold i § 50 undersøgelserne	15	65
Kommunen og de private aktører fastsætter i fællesskab rammerne for form og indhold i § 50 undersøgelserne	7	30
2. De private aktører fremlægger rammerne for form og indhold i § 50 undersøgelserne til godkendelse i kommunerne	1	4
I alt	23	99

¹ Procentandele summer ikke til 100 grundet afrunding.

1.5 De private aktørers opgavevaretagelse

Af de 87 kommuner, der deltager i kortlægningen, har i alt 77 kommuner indberettet, at de har benyttet private aktører til at bidrage med og/eller indhente oplysninger i forbindelse med udarbejdelse af § 50 undersøgelser.

De 77 kommuner er blevet bedt om at besvare, i hvilke dele af det sagsforberedende arbejde private aktører inddrages i forbindelse med udarbejdelse af § 50 undersøgelser.

Over halvdelen af kommunerne, svarende til 55 procent, anvender private aktører til selvstændig udarbejdelse af oplysninger, for eksempel udredning af barnet/den unge, forældrevneundersøgelse o.l.

32 procent af kommunerne anvender private aktører til at gennemføre samtale med familien og/eller barnet/unge. 27 procent af kommunerne anvender private aktører til at sammenfatte de indhentede oplysninger/observationer, mens 9 procent af kommunerne anvender private

aktører til at indhente samtykke fra forældremyndighedsindehaver(e) og den unge til udarbejdelse af § 50 undersøgelsen, *jf. tabel 1.14*.

Tabel 1.14 De private aktørers opgavevaretagelse. Antal kommuner og procent.

Indholdet i opgavevaretagelsen	Antal kommuner	Procent
Selvstændig udarbejdelse af oplysninger, fx udredning af barnet/den unge, forældreveundersøgelse o.l.	42	55
Samtale med familien og/eller barnet/den unge	25	32
Sammenfatning af de indhentede oplysninger/observationer	21	27
Indhentelse af oplysninger fra særlige sagkyndige med kendskab til barnets/den unges forhold, herunder fra læger, skoler, dagtilbud, anbringelsessted o.l.	19	25
Indhentelse af samtykke til § 50 undersøgelser	7	9
Andre opgaver	5	6

¹ Summen af antal kommuner og procentandele summer ikke til henholdsvis 77 og 100, da den enkelte kommune kan have benyttet private aktører til forskellige former for opgavevaretagelse.

2 Den indholdsmæssige kvalitet

Ankestyrelsen har foretaget en vurdering af kvaliteten i 16 udvalgte § 50 undersøgelser, hvor private aktører har været inddraget i betydelige dele af undersøgelsen.

I samtlige af disse § 50 undersøgelser har private aktører indhentet og bearbejdet oplysninger for kommunen. Dermed har de private aktører i et betydeligt omfang bidraget til udarbejdelsen af undersøgelserne.

Den indholdsmæssige kvalitet i § 50 undersøgelserne er, hvor det er foreneligt med denne undersøgelses rammer, vurderet ud fra de samme kriterier som § 50 undersøgelserne, der blev vurderet i praksisundersøgelsen om anbringelser af børn og unge fra 2009^{1,2}.

Ved vurderingen er der således lagt vægt på, om de indholdsmæssige krav til § 50 undersøgelsen er overholdt, jf. servicelovens § 50. Ankestyrelsen har ved vurderingen ikke taget stilling til de juridiske rammer for kommunernes myndighedsfunktion, da dette ligger uden for undersøgelsens rammer.

Ankestyrelsen har vurderet § 50 undersøgelserne på følgende punkter:

- Om der er afgivet samtykke til § 50 undersøgelsen.
- Undersøgelsens beskrivelse af de seks lovfæstede punkter samt særlige forhold for unge, der er fyldt 15 år.
- Vurdering i undersøgelsen af, om der skal foretages undersøgelse af andre børn i familien.

¹ Ankestyrelsen (2009) *Ankestyrelsens praksisundersøgelser: Anbringelser af børn og unge, December 2009.* www.ast.dk

² Da alle sagens akter og journalnotater, til forskel for praksisundersøgelsens sager, ikke indgår i vurderingen af § 50 undersøgelserne, har det ikke været muligt at vurdere, om fire måneders fristen (SEL § 50, stk. 7) er overholdt. Da de vurderede § 50 undersøgelser ikke indeholder oplysninger om afgørelse om foranstaltning, har det ligeledes heller ikke været muligt at vurdere, om undersøgelserne indeholder oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaver(e) og barnet eller den unge stiller sig til foranstaltningen (SEL § 50, stk. 6). Endelig har det ikke været muligt at se, om § 50 undersøgelserne er rettidigt afsluttet (SEL § 50, stk. 2).

- Oplysninger om forhold i familien eller omgivelserne, som kan bidrage til at klare vanskelighederne.
- Om der er udfærdiget en begrundet stillingtagen til foranstaltningen.
- Oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaver(e) og barnet/den unge stiller sig til foranstaltningen.

2.1 Udvælgelse og beskrivelse af undersøgelserne

Udvælgelsen af § 50 undersøgelserne blev foretaget ud fra omfanget af kommuner, der inddrager private aktører i betydelige dele af undersøgelserne, som beskrevet i kortlægningsdelen i kapitel 1. Heraf fremgik det, at 23 ud af 87 kommuner anvender private aktører til at indhente oplysninger for kommunen til udarbejdelse af § 50 undersøgelsen. Der blev i alt indkaldt 30 undersøgelser fordelt på seks kommuner til den kvalitative vurdering. Heraf har der været et frafald på 14 undersøgelser, hvormed det samlede antal undersøgelser til den indholdsmæssige vurdering blev 16³.

De 16 undersøgelser er fordelt på følgende kommuner:

Roskilde Kommune: 3 undersøgelser

Vejle Kommune: 3 undersøgelser

Furesø Kommune: 5 undersøgelser

Halsnæs Kommune: 5 undersøgelser

2.2 Samlet vurdering

Den samlede vurdering af § 50 undersøgelserne beror på, i hvilken udstrækning de indholdsmæssige lovkrav efter servicelovens § 50 er opfyldt. Med undtagelse af kravet om samtykke til § 50 undersøgelsen, er det de angivne forhold ovenfor, der indgår i den samlede vurdering.

Størstedelen af § 50 undersøgelserne vurderes at være i overensstemmelse med de indholdsmæssige krav i lovgivningen. I 14 ud af de 16 undersøgelser er de indholdsmæssige krav opfyldt i høj grad eller i nogen grad. I to undersøgelser er de indholdsmæssige krav til en § 50 undersøgelse ikke opfyldt, *jf. tabel 2.1*.

³ I bilag 1 er kriterierne for udvælgelse af sager og frafaldsbeskrivelse uddybet.

Table 2.1 Den samlede vurdering af § 50 undersøgelserne. Antal.

Den samlede vurdering	Antal
De indholdsmæssige krav er i høj grad opfyldt	7
De indholdsmæssige krav er i nogen grad opfyldt	7
De indholdsmæssige krav er i ringe grad opfyldt	-
De indholdsmæssige krav er ikke opfyldt	2
I alt	16

En § 50 undersøgelse skal afdække barnet eller den unges behov for særlig støtte, herunder ressourcer og problemer i familien. I forhold til valg af foranstaltning efter servicelovens § 52 er det afgørende, at der peges på den mest formålstjenlige foranstaltning, som kan løse de problemer, der er afdækket gennem undersøgelsen. Det er i den forbindelse væsentligt med et helhedssyn på familien i forhold til, dels at vurdere om problemerne kan afhjælpes i hjemmet og dels i forhold til valg af konkret foranstaltning. Det er ligeledes afgørende, at undersøgelsen ikke bliver mere omfattende, end formålet tilsiger.

Ankestyrelsen vurderer, at flere af undersøgelserne indeholder et helhedsorienteret syn på barnet/den unge.

I flere undersøgelser fremgår det ikke tydeligt, i hvilket omfang de kommunale sagsbehandlere har været involveret i undersøgelsen. De private aktørers baggrund og rolle i forhold til de kommunale sagsbehandlere er typisk ikke beskrevet i forbindelse med undersøgelsen.

De to undersøgelser, der ikke opfylder de indholdsmæssige krav til en § 50 undersøgelse, har forskellige mangler. I den ene af undersøgelserne er der ikke taget stilling til, om der skal foretages undersøgelse af andre børn i familien, jf. servicelovens § 50, stk. 8. Barnets holdning til foranstaltningen er derudover heller ikke tilvejebragt, jf. § 50, stk. 6, pkt. 2. I den anden undersøgelse er der ikke udfærdiget en begrundet stillingtagen til foranstaltning, jf. § 50, stk. 6, pkt. 1.

Det skal bemærkes, at det i sidstnævnte undersøgelse fremgår, at kommunen eksplicit har frabedt sig forslag på, eller indstilling til, foranstaltning fra den private aktør.

Eksempel vedrørende samlet vurdering

Sag nr. 017: Sagen drejer sig om en 9-årig pige. Forældrene har fælles forældremyndighed og bor sammen. Baggrunden for undersøgelsen er en underretning fra kommunallægen, idet pigen er overvægtig i en grad, der af lægen blev vurderet til på længere sigt at være livstruende. Samtidig bliver det af lægen vurderet, at den svære overvægt kan være stigmatiserende. Forældrene giver samtykke til undersøgelsen. Familien er flyttet mange gange, og de tidligere kommuner har også modtaget underretninger. Der er tidligere iværksat foranstaltninger i form af friplads og støttepædagog.

Der er i sagen oplysninger om, at der er en bror. Der er mange oplysninger om broderen, men der er ikke i sagen taget stilling til, om der skal udarbejdes en undersøgelse af broderen. Ligeledes er der ikke udfærdiget en begrundet stillingtagen til foranstaltningen, og der er ingen oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaverne eller pigen stiller sig til foranstaltningen.

Ankestyrelsen vurderer, at det er § 50 undersøgelsens formål at pege på, hvorvidt der er behov for iværksættelse af foranstaltninger og i givet fald foranstaltningens art. Det er derfor afgørende, at undersøgelsen indeholder beskrivelse heraf.

2.3 Vurdering af de indholdsmæssige krav enkeltvis

I det følgende beskrives resultaterne fra vurderingerne af de enkelte punkter i § 50 undersøgelseerne. Punkterne omhandler de enkelte indholdsmæssige krav til undersøgelseerne efter servicelovens § 50, som beskrevet indledningsvist i kapitlet.

2.3.1 Samtykke til § 50 undersøgelsen foreligger fra alle relevante parter

Når der skal udarbejdes en § 50 undersøgelse af barnets eller den unges forhold, kræver det samtykke fra forældremyndighedens indehaver(e) og den unge, hvis denne er fyldt 15 år.

Hvis det ikke er muligt at opnå samtykke fra forældremyndighedens indehaver(e) og den unge over 15 år, kan en § 50 undersøgelse gennemføres uden samtykke ved at indhente de nødvendige eksisterende oplysninger, jf. servicelovens § 50, stk. 9, og retssikkerhedslovens § 11 c, stk. 1, nr. 1.

Hvis det tydeligt har fremgået af undersøgelsen, at forældremyndighedens indehaver(e) og den unge, hvis denne er fyldt 15 år, er enig i eller selv har ønsket undersøgelsen udfærdiget, har Ankestyrelsen lagt til grund, at der foreligger samtykke til § 50 undersøgelsen, selvom det ikke direkte er oplyst.

I 15 ud af de 16 undersøgelser, foreligger der samtykke fra alle relevante parter til at udføre § 50 undersøgelsen, *jf. tabel 2.2.*

Tabel 2.2 Samtykke til § 50 undersøgelsen fra alle relevante parter. Antal.

Samtykke til § 50 undersøgelsen	Antal
Samtykke til undersøgelsen fra alle relevante parter, herunder også den unge over 15 år	15
Samtykke ikke givet til undersøgelsen fra alle relevante parter, herunder også den unge over 15 år	1
I alt	16

I en sag foreligger der ikke samtykke til undersøgelsen fra begge forældremyndighedsindehavere. I denne sag er § 50 undersøgelsen udfærdiget efter servicelovens § 50, stk. 9. Dette fremgår tydeligt af undersøgelsen, og Ankestyrelsen vurderer, at undersøgelsen på dette punkt er i overensstemmelse med lovgivningen.

2.3.2 De seks faste temaer er beskrevet tilstrækkeligt i undersøgelserne

Formålet med undersøgelsen er bl.a., at der arbejdes bredt og helhedsorienteret, og at der er fokus på de ressourcer, som kan bidrage til at løse problemerne. Det er derfor i § 50, stk. 2, bestemt, at § 50 undersøgelsen som minimum skal omfatte følgende seks temaer: barnets eller den unges udvikling og adfærd, familierelationer, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber samt andre relevante forhold.

Kommunen skal afdække både ressourcer og problemer i forhold til de seks temaer hos barnet, familien og netværket.

Undersøgelsesresultatet skal tilvejebringes ved en tværfaglig indsats, og undersøgelsen skal i videst muligt omfang inddrage allerede foreliggende viden, f.eks. hos barnets dagtilbud, skole eller hos sundhedsplejersken eller andre, der har kendskab til barnets eller den unges forhold. Herudover kan det være nødvendigt at indhente bistand fra særlige sagkyndige, eksempelvis lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en psykolog.

For unge, der er fyldt 15 år, skal undersøgelsen i henhold til servicelovens § 50, stk. 3, også afdække de særlige forhold, der gør sig gældende i forhold til denne aldersgruppe, og som skal indgå ved valg af foranstaltning. Disse særlige forhold kan give grundlag for at løse problemerne i nærmiljøet og gøre brug af de ressourcer, der findes her.

I samtlige 16 undersøgelser er de seks temaer beskrevet i enten høj eller nogen grad, bortset fra i én undersøgelse, hvor barnets sundhedsforhold slet ikke er beskrevet. I undersøgelser

som vedrører unge over 15 år, er særlige forhold vedrørende de unge desuden beskrevet i høj grad, *jf. tabel 2.3*.

Tabel 2.3 § 50 undersøgelsesernes beskrivelse af de 6 lovfæstede temaer samt forhold for unge over 15 år

De seks lovfæstede temaer	I høj eller nogen grad	I ringe grad eller slet ikke	Antal i alt
Udvikling og adfærd	16	-	16
Familieforhold	16	-	16
Skoleforhold	16	-	16
Sundhedsforhold	15	1	16
Fritidsforhold og venskaber	16	-	16
Andre relevante forhold	8	-	8*
Særlige forhold for den unge over 15 år	3	-	3*

*: Det vurderedes ikke relevant at beskrive andre relevante forhold og særlige forhold for unge over 15 år i henholdsvis 8 og 13 af undersøgelserne, hvorfor summen ikke udgør 16 i disse to punkter.

Eksempler vedrørende sundhedsforhold

Sag nr. 004: Et eksempel på, at sundhedsforhold er beskrevet i høj grad omhandler en undersøgelse af en 6-årig dreng, der gennem længere tid havde vist adfærdsvanskeligheder, som havde givet anledning til stor bekymring i børnehaven og hos forældrene, især moderen. Drengens sundhedsforhold forelå beskrevet i form af beskrivelser fra moderen omkring tidlig opvækst og tidligere fysiske lidelser, og forelå desuden velbeskrevet i form af uddrag af psykologisk undersøgelse af drengen samt børne- og ungdomspsykiatrisk udtalelse.

Sag nr. 008: Et eksempel på, at sundhedsforhold ikke er beskrevet, vedrører en 10-årig dreng. Forældrene har fælles forældremyndighed, og de har givet samtykke til undersøgelsen. Forvaltningen modtager underretning fra skolen, idet drengen har efterladt nogle tegninger med pornografisk indhold. Der er tilbage i 2006 udfærdiget en psykologisk undersøgelse af drengen, idet skolen er bekymret for hans sociale og faglige udvikling.

Udover at forældrene har oplyst, at drengen er sund og rask, indgår der ingen oplysninger i undersøgelsen om drengens sundhedsforhold.

2.3.3. Vurdering af om andre børn i familien skal undersøges foreligger ikke altid

I forbindelse med en § 50 undersøgelse skal kommunen i henhold til servicelovens § 50, stk. 8, vurdere, om der skal foretages en undersøgelse af eventuelle andre børn i familien. Formålet er at sikre en tidlig indsats over for eventuelle andre børn i familien.

Der skal således foretages en undersøgelse af eventuelle søskendes forhold, hvis det efter en konkret vurdering må antages, at eventuelle søskende har behov for særlig støtte.

Der vil ofte være grund til at antage, at der bør gennemføres en undersøgelse af eventuelle søskendes forhold, hvis et barn eller en ungs problemer primært skyldes forhold i familien, for eksempel forældrenes misbrug eller psykiske problemer.

I de 11 undersøgelser, hvor det i forbindelse med undersøgelsen er relevant at tage stilling til, om andre børn i familien skal undersøges, foreligger der en vurdering i 5 af undersøgelseerne.

I 6 ud af 11 undersøgelser foreligger der således ikke en vurdering af, om der skal foretages en undersøgelse af andre børn i familien, *jf. tabel 2.4.*

Tabel 2.4 Vurdering af, om der skal foretages undersøgelse af andre børn i familien. Antal.

Vurdering vedr. undersøgelse af andre børn	Antal
Vurdering foreligger i § 50 undersøgelsen	5
Vurdering foreligger ikke i § 50 undersøgelsen	6
I alt	11*

*: I fem af undersøgelseerne, vurderedes det ikke relevant at tage stilling til, om andre børn i familien skal undersøges. Årsagen hertil er eksempelvis, at aktuelle søskende allerede er blevet undersøgt eller, at barnets problemer primært beror på barnets egne forhold, for eksempel psykisk eller fysisk handicap.

Eksempler vedrørende vurderinger om undersøgelse af andre børn

Sag nr. 009: Et eksempel på, at andre børn i familien er undersøgt omhandler en 14-årig pige, hvis forældre blev separeret i 2001. Det er beskrevet, at hun havde oplevet flere flytninger, skoleskift og havde været tilskuer til og inddraget i forældrenes mange skænderier og manglende samarbejde. Det forelå videre beskrevet, at hun befandt sig i en tilstand præget af konflikter, som betød, at hun hele tiden måtte tilpasse sig sine forældre på skift. Hun havde opgivet at gå i skole og befandt sig i grupper af unge og voksne i kriminelt miljø. Det blev beskrevet, at hun havde forbrug af euforiserende stoffer, og at hendes adfærd i hjemmet var blevet uoverskueligt for moderen at håndtere. Det oplyses, at hun i miljøet blev beskrevet som en hård pige, der havde været involveret i flere slåskampe og havde haft omgang med

indvandrerbander og pigebander. Det vurderes i undersøgelsen, at pigens udvikling er truet, og at problemerne ikke kan afhjælpes i hjemmet. Det fremgår af undersøgelsen, at der er foretaget undersøgelse af en søster.

Sag nr. 012: Et eksempel på, at der ikke foreligger vurdering af, hvorvidt der skal foretages undersøgelse af søskende, vedrører en 15-årig dreng, hvoraf det fremgår, at der gennem længere tid havde været uoverensstemmelser mellem forældrene, og at det vurderes, at moderens manglende udmeldinger og tavshed om familiens fremtid kommer til at virke som en indirekte styring af familiens medlemmer, uden at hun selv bidrager til en afklaring, som de kan forholde sig til og tage afsæt i. Det blev vurderet, at drengen havde et stort ansvar i familien, som han selv gav udtryk for var for stort, når han var alene med mindre søskende. Det vurderes, at der bør etableres familierådgivning.

2.3.4 Oplysninger foreligger i størstedelen af undersøgelserne om forhold i familien

I henhold til § 50, stk. 6 skal en § 50 undersøgelse også indeholde oplysninger om de forhold i familien eller i dennes omgivelser, som kan bidrage til at klare vanskelighederne.

Det er afgørende betydning for valget af foranstaltning, at undersøgelsen har afdækket familiens egne ressourcer og redegjort for, om disse med hjælp kan styrkes. Der skal derfor redegøres for de forhold i familien og hos barnet eller den unge, som kan bidrage til at klare vanskelighederne, og på hvilken måde disse forhold vil kunne styrkes. Ud over familiens og barnets eller den unges egne forhold må der også redegøres for, om der i barnets eller den unges omgivelser i øvrigt er mulighed for at hente hjælp til at overvinde vanskelighederne.

I størstedelen af undersøgelserne foreligger der tilstrækkelige oplysninger om forhold i familien og omgivelserne, som kan bidrage til at klare vanskelighederne. I henholdsvis 10 og 5 af undersøgelserne foreligger der i høj og nogen grad oplysninger om forhold i familien og omgivelserne. I en undersøgelse foreligger oplysningerne i ringe grad, *jf. tabel 2.5*.

Tabel 2.5 Oplysninger om forhold i familien el. omgivelserne, som kan bidrage til at klare vanskelighederne. Antal.

Oplysninger i grader	Antal
Oplysninger foreligger i § 50 undersøgelsen – i høj grad	10
Oplysninger foreligger i § 50 undersøgelsen – i nogen grad	5
Oplysninger foreligger i § 50 undersøgelsen – i ringe grad	1
Oplysninger foreligger ikke i § 50 undersøgelsen	-
I alt	16

Eksempler vedrørende oplysninger om forhold i familien

Sag nr. 012: I sagen er den unges familieforhold beskrevet, og det er endvidere oplyst, at der i omgivelserne er navnlig en anden voksen, som den unge særligt henvender sig til ved problemer.

Sag nr. 005: I sagen vedrørende en 7-årig dreng, beskrives det, at forældrene har været separeret siden 2005. Forældrenes samarbejde gennem årene har varieret mellem enighed om aftaler, bopæl og samvær, til uenighed om bl.a. drengens bopæl samt beskyldninger mellem forældrene om årsagen til drengens vanskeligheder. Det er i undersøgelsen vurderet, at drengen i perioder viser tegn på mistroivsel i skolen, især ved, at han er voldsom overfor kammerater, mangler koncentration og har en afprøvende adfærd. Der foreligger alene beskrivelse af forældrene. Der foreligger ingen beskrivelse af øvrig familie og netværk.

2.3.5 Begrundet stillingtagen til foranstaltning og holdningen hertil foreligger ikke i alle undersøgelser

På baggrund af den indsamlede viden omkring barnets/den unges forhold skal kommunen i henhold til § 50, stk. 6 udfærdige en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger. I bekræftende fald skal der tages stilling til, hvilken foranstaltning, der vil være mest hensigtsmæssigt.

En § 50 undersøgelse skal desuden i tillæg hertil indeholde oplysninger om, hvordan forældremyndighedens indehaver(e) og barnet eller den unge stiller sig til foranstaltningen.

Den indstilling, som forældremyndighedsindehaver(e) og barnet eller den unge har til iværksættelse af en foranstaltning, kan få stor betydning for sagens videre forløb.

Af de 16 undersøgelser, foreligger der i høj grad begrundet stillingtagen til foranstaltning i 12 af undersøgelseerne. For 3 af undersøgelseerne foreligger den begrundede stillingtagen i ringe grad, og i en enkelt undersøgelse foreligger der slet ikke en stillingtagen til foranstaltning, *jf. tabel 2.6.*

Tabel 2.6 Begrundet stillingtagen til foranstaltningen. Antal.

Stillingtagen i grader	Antal
Oplysninger foreligger i § 50 undersøgelsen – i høj grad	12
I undersøgelsen foreligger begrundet stillingtagen til foranstaltning – i nogen grad	-
I undersøgelsen foreligger begrundet stillingtagen til foranstaltning – i ringe grad	3

Begrundet stillingtagen til foranstaltning foreligger ikke	1
I alt	16

Eksempler på begrundet stillingtagen

Sag nr. 012: Det er beskrevet, at det indstilles til, at der etableres familierådgivning, og formålet med foranstaltningen er tydeligt beskrevet.

Sag nr. 005: Det fremgår, at det er vurderet, at det stiller særlige krav til den måde forældrene forholder sig til drengen på, idet han ellers kan udvikle en dominans, som vil skade hans udvikling og sociale adfærd. Undersøgelsen indeholder et punkt med angivelse af forslag til foranstaltning og beskrivelse af de formål, der søges opnået, men dette felt er ikke udfyldt. I forbindelse med gennemgang af undersøgelsen med forældrene er det noteret, at begge forældre er enige i, at familierådgivning kan være en hjælp.

Det fremgår af vurderingen, at der ikke foreligger oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaver(e) og barnet/den unge stiller sig til foranstaltningen i alle undersøgelser. Angående forældremyndighedsindehaverne foreligger oplysningerne i 9 ud af 16 undersøgelser. Oplysninger om, hvordan barnet/den unge stiller sig til foranstaltningen, foreligger i 8 ud af 12 undersøgelser, *jf. tabel 2.7*.

Tabel 2.7 Oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaver(e) og barnet/den unge stiller sig til foranstaltningen. Antal.

Oplysninger fra forældremyndighedsindehaver(e)/barnet/den unge	Oplysninger foreligger	Oplysninger foreligger ikke	Antal i alt
Oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaver(e) stiller sig til foranstaltningen	9	7	16
Oplysninger om, hvordan barnet/den unge stiller sig til foranstaltningen	8	4	12*

*: I fire af undersøgelserne vurderedes det ikke relevant, at barnet/den unge forholder sig til foranstaltningen. Den typiske årsag hertil er barnets alder i forhold til umodenhed omkring stillingtagen, samt når støtten er målrettet forældrene.

Eksempler vedrørende oplysninger om stillingtagen

Sag nr. 012: Det er beskrevet, at undersøgelsesteamet er gennemgået med forældrene og drengen på 15 år, og at de alle var enige i den foreslåede foranstaltning.

Sag nr. 010: I sagen er det vurderet, at pigen er truet i sin udvikling. Det er ligeledes vurderet, at problemerne ikke kan afhjælpes i hjemmet, og at det bør overvejes, at hun anbringes udenfor hjemmet. Det er i den forbindelse nævnt, at pigen selv er indstillet herpå. Samtidig anbefales det alternativt, at forældrene tilbydes massiv støtte til at blive i stand til at håndtere og sætte de nødvendige rammer for pigen, og at det i den forbindelse bør overvejes, om der også skal tilbydes hende en kontaktperson.

Litteratur

Ankestyrelsen (2009) *Ankestyrelsens praksisundersøgelser: Anbringelser af børn og unge, December 2009*. www.ast.dk

Ankestyrelsen (2009) *Sagsbehandling på området for udsatte børn og unge*. www.ast.dk

Bilag 1 Metode

Undersøgelsen af kommunernes praksis med at inddrage private aktører til at udarbejde servicelovens § 50 undersøgelser er opdelt i to dele; en kvantitativ kortlægningsdel og en kvalitativ indholdsmæssig vurdering af udvalgte § 50 undersøgelser.

Resultaterne fra kortlægningen bygger på en landsdækkende kvantitativ spørgeskemaundersøgelse. Resultaterne fra den indholdsmæssige vurdering bygger på en kvalitativ gennemgang af indholdet i § 50 undersøgelser, hvor private aktører har været inddraget i betydelige dele af § 50 undersøgelserne.

Kortlægningen

Kortlægningen bygger på kvantitative data fra et struktureret spørgeskema udsendt til samtlige kommuner i Danmark.

Forud for kortlægningen har Ankestyrelsen gennemført en forundersøgelse med henblik på at kvalificere undersøgelsesdesign og -indhold.

Ankestyrelsen har kontaktet tre kommuner, der, ifølge en tidligere undersøgelse¹, har praktiseret inddragelse af private aktører i dele af sagsbehandlingen på området for udsatte børn og unge. Kommunerne har bidraget til at indkredse, hvilke typer opgaver og hvilke typer private aktører, kommunen henholdsvis udbyder og anvender. De samme kommuner har desuden deltaget som testere af spørgeskemaet, som efterfølgende er blevet tilrettet.

Endelig har Ankestyrelsen indhentet informationer fra to private udbydere af § 50 undersøgelser omkring procedurer og opgavetyper samt været i kontakt med Servicestyrelsen om deres kendskab til praksis på området.

Informationerne indhentet fra både kommuner, private udbydere og Servicestyrelsen har bidraget til at indkredse relevante spørgsmål til kortlægningen af kommunernes praksis på området. Ankestyrelsen vil i den forbindelse gerne sige tak for hjælpen til både kommuner, udbydere og Servicestyrelsen for deres bidrag til kvalificering af kortlægningen.

¹ Ankestyrelsen (2009) *Sagsbehandling på området for udsatte børn og unge*. www.ast.dk

Det endelige spørgeskema er udsendt til alle landets 98 kommuner. Heraf indgår en kommune, der har indgået forpligtende samarbejde med en anden kommune på børne- og ungeområdet, hvorfor reelt 97 kommuner har haft mulighed for at besvare skemaet. 87 kommuner har besvaret spørgeskemaet, hvilket giver en besvarelsesprocent på 90.

Spørgeskemaet blev udsendt d. 15. februar 2010 med primær svarfrist d. 1. marts 2010, og endelig svarfrist d. 8. marts 2010. Ankestyrelsen har udarbejdet et elektronisk indberetningsskema, som kommunerne skulle anvende til indberetning af de efterspurgte data. Indberetningsskemaet var tilgængeligt på Ankestyrelsens hjemmeside, www.ast.dk.

Spørgeskemaet er opdelt i tre overordnede dele omhandlende:

- Kommunernes praksis med at anvende private aktører til at *bidrage* med nye oplysninger i § 50 undersøgelsen
- Kommunernes praksis med at anvende private aktører til at *indhente* oplysninger for kommunen til § 50 undersøgelsen
- Opgavevaretagelsen, når private aktører anvendes af kommunerne

På tværs af de tre dele indeholder spørgeskemaet spørgsmål om følgende overordnede punkter:

- Temaer i § 50 undersøgelsen og dele af det sagsforberedende arbejde, private aktører inddrages i
- Typer af private aktører
- Hyppighed af inddragelse
- Retningslinjer og organisering
- Anledning til inddragelse

Samtlige resultater fra spørgeskemaundersøgelsen er medtaget.

Vurdering af den indholdsmæssige kvalitet

For at få et indtryk af den indholdsmæssige kvalitet af § 50 undersøgelser, hvor private aktører er inddraget i betydeligt omfang, er den kvantitative delundersøgelse suppleret med en kvalitativ undersøgelse af i alt 16 § 50 undersøgelser fra i alt 4 kommuner.

I forbindelse med den kvalitative vurdering har der været et frafald på 14 § 50 undersøgelser, idet Ankestyrelsen oprindeligt havde indkaldt i alt 30 undersøgelser fordelt på seks kommuner.

Frafaldet skyldes bl.a. at to af kommunerne, hvorfra sagerne var indkaldt, ikke anvendte private aktører i betydeligt omfang som tidligere angivet, se i øvrigt afsnittet nedenfor for en uddybning. Derudover havde to kommuner anvendt private aktører til færre sager, end Ankestyrelsen havde indkaldt, og endelig er en sag udgået fra vurderingen, da den ikke overholdt kriterierne for sagsindhold.

Den indholdsmæssige kvalitet er, hvor det er foreneligt med denne undersøgelses rammer, vurderet ud fra de samme kriterier som § 50 undersøgelserne, der blev vurderet i praksisundersøgelsen om anbringelser af børn og unge fra december 2009.

Ankestyrelsen har vurderet § 50 undersøgelsen ud fra de indholdsmæssige lovkrav i servicelovens § 50, som omfatter følgende punkter:

- Om der er afgivet samtykke til § 50 undersøgelsen.
- Undersøgelsens beskrivelse af de seks lovfæstede punkter samt særlige forhold for unge, der er fyldt 15 år.
- Vurdering i undersøgelsen af, om der skal foretages undersøgelse af andre børn i familien.
- Oplysninger om forhold i familien eller omgivelserne, som kan bidrage til at klare vanskelighederne.
- Om der er udfærdiget en begrundet stillingtagen til foranstaltningen.
- Oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaver(e) og barnet/den unge stiller sig til foranstaltningen.

Ankestyrelsen har, med undtagelse af kravet om samtykke til § 50 undersøgelsen, foretaget en samlet vurdering af § 50 undersøgelserne. Den samlede vurdering beror på, i hvilken udstrækning de indholdsmæssige lovkrav, som nævnt i punkterne ovenfor, er opfyldt.

Vurderingen af de 16 § 50 undersøgelser er selektivt udvalgt. Da Ankestyrelsen ikke har kendskab til det eksakte omfang af § 50 undersøgelser i kommunerne, hvor private aktører er inddraget, repræsenterer vurderingerne alene de 16 undersøgelser og ikke nødvendigvis § 50 undersøgelser generelt i kommunerne.

Følgende kommuner, har indsendt § 50 undersøgelser til vurderingen:

- Roskilde Kommune: 3 undersøgelser
- Vejle Kommune: 3 undersøgelser
- Furesø Kommune: 5 undersøgelser
- Halsnæs Kommune: 5 undersøgelser

Frafald

Det skal bemærkes, at yderligere to kommuner oprindeligt havde besvaret det landsdækkende spørgeskema, og var efterfølgende hver især udpeget til at indsende fem § 50 undersøgelser til den kvalitative vurdering af indholdet.

Ankestyrelsen modtog umiddelbart efter indkaldelsen af § 50 undersøgelser en tilbagemelding fra de to kommuner. Kommunerne havde misforstået spørgeskemaet, idet de alligevel ikke havde praktiseret at inddrage private aktører til at indhente oplysninger for kommunen.

De to kommuner er derfor udgået helt af undersøgelsen, både i den kvantitative kortlægning såvel som i den kvalitative vurdering.